

Utveckling av ett instrument för att bedöma förmåga att sköta munhygien - Oral Hygiene Ability Index (OHAI)

Sammanfattning. Förmåga till egenvård är en viktig komponent för att bibehålla en god munhälsa hos äldre personer med kognitiva funktionshinder som demens. Bristande förmåga att sköta sin munhygien i kombination med ökat antal riskfaktorer som salivhämmande läkemedel, kostförändringar, minskad oral motorik till följd av sjukdom, återspeglas ofta mycket fort i en försämrad munhälsa och livskvalitet. Tandvården liksom all annan vård av äldre personer skall vara inriktad på att den äldre skall få leva ett värdigt liv, känna välbefinnande och trygghet. För att rätt kunna bemöta den äldre patienten krävs stor kunskap, lyhördhet och empati hos behandlande personal.

Idag saknas ett standardiserat instrument för att dels identifiera personer som har svårt att själva sköta sin munhygien och dels för att bedöma orsaken till denna eventuellt bristande förmåga. Ett lättanvänt och användarvänligt instrument för att bedöma en persons förmåga till munvård, kan bli ett viktigt verktyg i tandvården och för andra yrkesgrupper runt den äldre och eller funktionsnedsatta patienten för att bemöta patienten på ett bra sätt. Även inom den forskningsverksamhet som med nödvändighet kommer att öka vad gäller äldres tandvård/munhälsa kan ett sådant instrument bli en viktig del.

Detta projekt syftar till att utveckla ett instrument, ett Oral Hygiene Ability Index (OHAI) för att bedöma en individs förmåga/förutsättning till egenvård samt behov av hjälp och stöd med daglig munvård. Personal i tandvården som arbetar med äldre med kognitiva funktionsnedsättningar har efterfrågat ett instrument att använda i det dagliga arbetet. De instrument som finns idag mäter enbart motorik, vilket är otillräckligt eftersom förmåga till egenvård påverkas av flera olika faktorer. Vi har i en första studie identifierat tre övergripande dimensioner som kan påverka förmågan till egenvård: psykologisk dimension(kunskap, rädsla, påverkat minne) omgivnings dimension (praktiska hinder, social kontext) och funktionell dimension(muntorrhet, balans, syn). Dessa dimensioner med underliggande faktorer skall ligga till grund för utveckling av instrumentet - OHAI. Både kvalitativ och kvantitativ metodik används då instrumentet utvecklas.

Projektet är ett samarbete mellan Folk tandvården i Västra Götalandsregionen-regionen, Inst. f. Odontologi och Inst. f. Neurovetenskap och fysiologi vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs Universitet, samt Sektionen f. Hälsa och samhälle vid Högskolan Kristianstad.

Ingela Grönbeck-Lindén, Centrum för äldretandvård, Folk tandvården, VG region.

ingela.gronbeck-linden@vgregion.se